

CITAT

ZA SPAS AKROPOLJA

Apel Amadou-Mahtar M'Bow-a, generalnog direktora UNESCO-a

Akropolj je u opasnosti...

Pošto je 2400 godina odolevao napadima vremena i ljudi, evo gde ovom divnom spomeniku, na kome su Iktin i Fidijski ostavili tragove svoje genijalnosti, preči uništenje zbog oštećenja koje mu je, tokom godina, nanosila industrijska civilizacija.

Do sada, zahvaljujući radovima restauracije koje od XIX veka vode grčki arheolozi i koji su nedavno upotpunjeni posebnim merama konzervacije, nekih tri miliona posetilaca koji svake godine dolaze na Akropolj još uvek mogu da se dive, u sjaju neuporedive svetlosti Atike, slavnim svedocima one izuzetnosti koja je karakterisala zlatno doba Perikla i koja je vekovima ostala za toliko zemalja sveta prvenstveni izvor inspiracije u domenu umetnosti i misli.

Danas su oštećenja dostigla takve razmere da hramovi, skulpture i temelji ne mogu više da budu sačuvani ako se bez odlaganja ne preduzme obiman i kompleksan program konzervacije. Sa tehničkog i naučnog aspekta ovo zahteva detaljne studije, za koje je grčkoj vladi nemoguće da prihvati odgovornost, uprkos svemu što već radi. Neka od oštećenja su prouzrokovana vodom koja kaplje u pukotine i ledom. Mramor se lomi zbog rđanja gvozdених šipki i veza koje su u prošlosti korišćene za utvrđivanje kamena. Stepene, pločnici i stene su izlizani od koraka nebrojenih posetilaca. Ali svemu ovome je dodat još jedan uzrok oštećenja, daleko ozbiljniji od svih. To je zagađenost atmosfere, cena koju plaćamo industrijskom progresu, koja dovodi do brzog raspadanja kamena zbog uticaja gasova i dima iz domaćih ognjišta.

Sve dok odgovarajuća zona prečišćenog vazduha ne bude ustanovljena oko Akropolja, neophodna je simultana akcija da bi se na licu mesta izvršila zaštita onih skulptura koje mogu da budu tako sačuvane, dok će ostatak biti uklonjen i prenesen u muzej Akropolja, a na njihovo mesto će doći kopije; oslabele armature će se zameniti nerđajućim legurama; uređići se prolazi i ojačati trgovima da bi se usmerila reka posetilaca; učvrstiće se stene na mestima gde klize i gde se ruše; restauriraće se sve što može da se restaurira.

Po svojim razmerama ovaj zadatak je izazov za celu međunarodnu zajednicu koja ne može da se pomiri sa sudbinom koja preti Partenonu, Erehteionu i njegovim karijatidama, Propilejama i hramu Nike od Atine. Zbog toga je Generalna konferencija UNESCO-a, na svojoj devetnaestoj sednici održanoj u Nairobiju, jednoglasno odlučila da, odgovarajući na apel grčke vlade, preduzme svetsku kampanju pod okriljem Organizacije ka mobilisanju javne i privatne pomoći u cilju zaštite Akropolja.

UNESCO koji je, prema svom Konstitutivnom aktu, odgovoran za konzervaciju i zaštitu svetske baštine umetničkih predmeta i istorijskih ili naučnih spomenika, pozvan je da podstiče međunarodnu solidarnost da bi se spasila kulturna blaga koja, iako pripadaju baštini Grčke, čine i deo zajedničke baštine čovečanstva. On će potpomoći napore brojnih prijatelja Grčke koji su spremni da mu pruže pomoć i saradnju u upoznavanju sa potrebama, u koordiniranju ponuda za pomoć, u prikupljanju priloga i nadgledanju da oni budu na najbolji način iskorišćeni, u saradnji sa grčkim vlastima a u odnosu na potrebe i mogućnosti.

Eto zbog čega, kao što su činili i moji prethodnici za spomenike Nubije u Gornjem Egiptu, za Veneciju, za hram Borobudur u Indoneziji, za arheološko nalazište Mohenjo Daro u Pakistanu i za Kartagu u Tunisu, ozbiljno apelujem na svest celog sveta da se spase Akropolj.

U ime Organizacije ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu, pozivam vlade, nacionalne komisije za UNESCO, javne i privatne institucije, narode sve 141 države članice Organizacije da velikodušno pruže pomoć - u novcu, materijalu ili uslugama - neophodnu za izvršenje velikog zadatka na kome je angažovana grčka vlada sa velikim sredstvima, ali bez mogućnosti da do kraja sprovode akciju koja mora da traje više godina.

Pozivam međuvladine organizacije sa svih kontinenata, a naročito Evrope, kao i sve fondacije čije akcije pridonose progresu kulture, da se udruže u gigantskom delu koje preduzima grčka vlada u saradnji sa UNESCO-om.

Pozivam međunarodne organizacije stručnjaka sa svih kontinenata koji sa UNESCO-om učestvuju u zaštiti kulturne baštine čovečanstva - kao što je međunarodni Centar studija za konzervaciju i restauraciju kulturnih dobara, međunarodni Savet za spomenike i nalazišta i međunarodni Savez za muzeje - da pokrenu inicijative i podrže aktivnosti preduzete u okviru svetske kampanje.

Pozivam muzeje, galerije umetnosti, biblioteke, pozorišta, sve gde se održava sjaj atinskog genija, da zaštiti Akropolja posvete izložbe, predstave i manifestacije čiji će rezultat biti dat fondovima osnovanim u državama članicama ili međunarodnom fondu koji je osnovao UNESCO.

Pozivam umetnike, pisce, kritičare, istoričare i muzičare koji svoja dela crpe sa izvora antičke Grčke i sve one čija je misija da obaveštavaju - novinare, hroničare, profesionalce pisane i govorne reči, štampe, televizije i filma - da nam, svojim znanjima i talentima, pomognu da podignemo javnost svih zemalja.

Pozivam također i učenike, studente, profesore, u svim školama, na svim univerzitetima, da, u vezi sa nacionalnom komisijom njihove zemlje za UNESCO, organizuju prikupljanje priloga koji će biti posvećen zaštiti cveta jedne civilizacije prema kojoj umetnost, nauka, filozofija, još uvek u našem svetu osećaju ogroman dug zahvalnosti.

Pozivam, na kraju, sve one koji su u velikom broju već posetili ili će posetiti Atinu, a također i one koji možda nikada neće imati tu sreću ali koji dobro osećaju, bez obzira na kulturnu sredinu kojoj pripadaju, da blaga Akropolja imaju velik značaj za kreativni genije čoveka, da daju svoj skromni prilog koji će im omogućiti da uzmu udela u zajedničkom naporu.

Ne sumnjam da će i ovoga puta čovečanstvo znati da prizna i spase svoju baštinu, i da će tako, bez obzira na različitost ideologija i sistema, ono duhovno jedinstvo za kojim teži naš svet ili narodi, svesni svoje nezavisnosti i svoje zajedničke sudbine, biti ustanovljen u novom poretku, zasnovanom na solidarnosti naroda.